Ի· ՏԱՐԻ 1901 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 11 ՄԱՐԵՐԻ 4382 — Հ·Տ· 18 ՄԱՅԻՍ 1890 — Ն·Տ· 30 ՄԱՅԻՍ 1890 — ՀԻՃՐ· 12 ՇԻՎ ՎԱԼ 1307 — ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԱՐԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՎԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آروه‌لك
غزته‌سى اداره‌سى

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Գրչով համար	160
» »	80
» »	40
Գաւառաց »	200
» »	100
Օտար երկիրն	56
» »	28
Դուրս գրիչ	Դոյզնութեան վրայ ն
Խմբագրութիւն	[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 18 ՄԱՅԻՍ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԼԱՒԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐ

Ուշադրաւ շարժում մը տեղի կ'ունենայ սլաւական մեծ գերդասանին մէջ։ Եղբայրական սերտ համերաշխութեան զգացում մը զանազան ձեւերու ներքեւ կ'արտայայտի։ Ցոյչափ հաղորդակցութիւնք յաճախեն հարաւային և հիւսիսային, արեւելեան և արեւմտեան Սլաւաց մէջ, այս ցեղակից ժողովուրդք մեծէն կը ճանչին զիրար, և կը հասկնան թէ իրենց մէջ կայ ո՛չ միայն ցեղական կապ մը, այլ և զգացմունց, բաղձանաց և շահուց համերաշխութիւն մը։ Օրինակի համար, առ հասարակ ամէն Սլաւք կ'ատեն զԳերմանս։ Արմատացեալ զգացում մ'է այս ատելութիւն, որ կը սկսի Ցեւտոնաց ու Սլաւաց բազմադարեան կռիւներէն, որք Մեծին Կարոլոսի ժամանակէն մինչեւ մեր դարը տեւած են։ Սը---կ-ն Բ-ն-ի-ն անուն յատիներէն դրքի մը մէջ, ԺԱ դարուն գրուած, զոր Սլաւք չատ կը կարդան, կը պատմուի թէ գերման կայսր մը, շատ նեղը մնալով թշնամեաց յարձակումներէն, Վէնտ (այսինքն սլաւ) իշխանի մը օգնութիւնը կը խնդրէ, ի փոխարէն իւր աղջիկը կնութեան տալ խոստանալով։ Գերմանն, օգնութեամբ Սլաւին, յաղթութիւն կը տանի, բայց ապա զանց կ'առնու իւր խոստումն, ըսելով թէ «գերման իշխանի մը աղջիկը սլաւ շունի մը համար չէ»։ Վէնտ իշխանն, իմանալով, կը պատասխանէ։ «Սլաւ շունը ցոյց պիտի տայ Կայսեր թէ դիտէ խածնել»։ Եւ այն ժամանակէն սաստիկ պատերազմ կը սկսի Սլաւաց և Գերմանաց միջեւ։

Միւս կողմէ, սլաւ ժողովուրդք, չատ տեղեր Գերմանաց և Մաճառաց ազդեցութիւնը դիմելով, գիտնալով՝ սլաւական մեծագոյն Տէրութիւնն՝ իրենց բնական պաշտպանն համարելու վարժուեր են։ Այս զգացում երեւցաւ սլաւական առաջին Համաժողովոյն մէջ, որ 1848 ին գումարեցաւ պոհեմական հին ոստանին մէջ, ի Փրակա։ Նոյն միջոցին համադերման շարժում մը կ'երեւէր ընդ համայն Գերմանիա, և արձագանգ կը գտնէր Ֆրանքֆորթի Խորհրդարանին մէջ։ Փրակայի Համաժողովն ալ տեսակ մը սլաւական Խորհրդարան եղաւ, ընդդէմ գերմանական Խորհրդարանին Ֆրանքֆորթի։ Այս սլաւական Համաժողովոյ գաղափարն յղացած էր ռուս հրապարակագիրն Քուքուլիեւիչ, համամտութեամբ Փռագքիի, Պոհեմիոյ պատմագրին, ռուս սատենագիր Պաքունինի, լեհ հեղինակ Լիպէլի և սերպ գրագէտ Զախի։ Բայց ասոնք Փրակայի ժողովոյն մէջ սլաւական միութեան մ'ընդհանուր գծերը նշանակելէն աւելի բան մը չկրցին ընել։

Տան և ինն տարի ետքն, 1867 ին, սլաւական երկրորդ Համաժողովը գումարեցաւ ի Մոսքուա, հովանաւորութեամբ ռուս կառավարութեան։ Զեհ Փռագքի հոն գտնուեցաւ իւր փեսին Տքթ· Ռիկըրի հետ, որ ցայսօր չեհ ազգին պաշտօնապէս ճանչուած պետն է Վիեննայի և Փրակայի Խորհրդարանաց մէջ։ Այս Մոսքուայի Ժողովոյն մէջ գտնուեցան համասլաւեանք Աքսակով և Կաթկով, նաեւ Փոկոտին, Ռայիւսքի, Զերքասքի, և Պոհեմիոյ Զեհք այն ժամանակէն ի վեր իմացան թէ Ռուսիա ուշի ուշով հոգածու է իրենց ճակատագրոյն։ Վիեննայի և Պերլինի լրագրքը իրրեւ մնանիչ ամբաստանեցին Ֆրանձ Եոզէֆ Կայսեր չեհ հպատակներն, որք այսպէս կը մտնանկցէին ռուս կառավարութեան հովանւոյն ներքև դումարեալ համասլաւեան ժողովի մը։

Քսան երեք տարիներ անցան, և ինչպէս գիտեն Աէեւէյի ընթերցողք, այժմ պատրաստութիւնք կը կատարեն սլաւական նոր, այսինքն երրորդ, Համաժողով մը կազմելու։ Այս անգամ նախաձեռնարկ եղաւ հանրածանօթ ռուս հրապարակագիր Պ· Քրիվզով, որ նամակ մ'ուղղելով առ ո՛չ նուազ հանրածանօթ Զօր· Կոմս Իկնաթիէվ, կը թախանձէր զնա պէտք եղած հրաւիրագրերը ղրկելու։

Մոսքուայի Համաժողովոյն մէջ, յանձնարարուած էր սլաւական ակադեմիաներ և թանգարաններ հիմնել, և պարբերաբար ի ժողով դումարել սլաւ գիտնականներ ու գրագէտներ։ Յօրէ անտի գաղափարք աւելի ընդարձակուած են, և այժմ կ'առաջարկուի գրական միութիւն մը յառաջ բերել։ Յայտնի է թէ բոլոր սլաւ ժողովուրդք սլաւական այբուբենը չեն գործածեր։ Ռուսք, Սերպք և Գուլգարք միայն կը շարունակեն գործածել հին այբուբենն, իսկ ուրիշ չորս սլաւ ժողովուրդք, Լեհք, Զեհք, Խրուաթք և Սլաւոնք, լատիներէն տառեր կը գործածեն, աւելի կամ նուազ յարմարցնելով սլաւական հնչմանց։ Նոր Համաժողովոյ առաջարկողք կը փափաքին բոլոր սլաւ ժողովրդոց մէջ ընդհանրացնել բուն սլաւական այբուբենի գործածումը։ Բայց այս գրական խնդրէ զատ, որ սոսկ գրական ալ չէ, ուրիշ ընդհանրական խնդիրներ եւս պիտի զբաղեցնեն սլաւական նոր Համաժողովն։ Եւ տարակոյս չկայ թէ քաղաքական մեծ նշանակութիւն պիտի ունենայ սլաւ ժողովրդոց ներկայացուցիչներն ի միվայր գումարելու և անոնց մէջ գաղափարաց ու գիտաւորութեանց ընդհանուր միութիւն մը յառաջ բերելու շարժումը։

ԿՈՒՐԵՐՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Պ· Ժիւլ Սիմոն ուշադրութիւն կը հրաւիրէ Վալանթին Հաուլի ընկերութեան վրայ, զոր կոյր մը հիմնած է, Պ· Մորիս տը լա Սիգռան, յօդուտ կուրաց։ Այս ընկերութեան տարեկան առաջին նստին ներկայ էր Տիկին Քառնօ։ 1,200 անձինք կային։ Ինչ որ Հ· Լէյեմ քահանայն բրաւ ի Ֆրանսա խուլ-համրերուն համար, նոյնը Վալանթին Հաուլ բրաւ կուրաց համար։ Իրմէ յառաջ, երաժշտութեան և աշխարհագրութեան քանի մը նախադիտելիք կ'աւանդուէին կուրաց։ Ինք կարդալ սովրեցուց կուրաց, բարձրաքանդակ գրերն հնարելով։ Այս կերպիւ կոյրք միւս մարդոց հետ հաղորդակցութեան կը մտնեն, պատմութեան ու գիտութեանց դասերէն կ'օգտին, և ազգատ կոյրք աշխատութեամբ օրապահիկ ճարելով, մուրալու տառապանքէն զերծ կը մնան։ Երեւելի է մանաւանդ կուրաց երաժշտական կարողութիւն։ Ո՛չ միայն ճարտար նուագածուներ են, այլ և յաջող դաշնակահարներ։ Որովհետեւ իրենց լսողութիւնը չատ սուր է և թիւր ձայները շուտով կը գտնէ։ Վալանթին Հաուլ, ինք եւս կոյր, և կուրաց բարերարն, ազգատ ապրեցաւ, և ազգատ մեռաւ, և ի պատիւ իրեն արձան մը կանգնեցաւ ժամանակ մը ետքը։ Բարիքը ձրիապէս պէտք է ընել։

Ի Ֆրանսա 32,000 կոյրք կան։ Կառավարութիւնը կուրաց համար վարժարաններ բացած է, ուր 4,000 կոյրք կը դասատիրակուին։ Ուրեմն, դեռ չատ մը կոյրեր կան՝ մասնաւորաց բարեգործութեամբ հոգալու կարօտ։ Պ· ՄԸ լա Սիգռանի հիմնած ընկերութեան գլխաւոր նպատակը կուրաց համար վարժարան մը բանալ չէ։ Կոյրերուն գործ գտնել, կոչումնեցող կոյրերն յառաջդիմութեան ճամբու մէջ դնել, գործարաններ բանալ չափահաս կուրաց համար, անոնց արտադրած նիւթերը վաճառել, բժշկական խնամքն ենթարկել այն կոյրեր որք տակաւին կրնան ազէկնալ, ի մի բան՝ կուրաց խորհրդականն և աջակիցը լինել, անոնց բարւոյն համար մտածել ու գործել, ա՛յս է նորահաստատ ընկերութեան նպատակն։ Ազգատներն եւս կը մտնակցին այս բարի գործին։ Տարեկան բաժնեգինքը մէկ ֆրանք է միայն։

Պ· Ժիւլ Սիմոն կը յարէ թէ «ի Ֆրանսա չատ մարդիկ չատ բարիք կը գործեն, բայց առանձինն, անհատապէս։ Ամէն ոք ունի իւր բարի գործը զոր կը պաշտպանէ, և ալոց գործածը չի ճանչնար։ Այս զանազան գործեր եթէ միացուէին՝ փոխադարձապէս կ'օգնէին իրարու։ Ո՛րչափ լաւ կը լինէր անոնց ցուցակը շինել։ Բարեգործութեան յիշատակարանն, առաջնորդը կը լինէր այնպիսի աշխատութիւն մը, յորմէ թերեւս երեւէր թէ Ֆրանսա աշխարհիս ամենէն բարեգործ ազգն է։ Բայց Ֆրանսա համր է իւր առաքինութեանց մասին, և իւր մտքութեամբք միայն կը պարծի»։

ՊԱՏԱԳԱԿԱՆ ՆՈՐ ՕՐԻՆՔ ԻՏԱԼԻՈՅ

Իտալիոյ պատժական նոր օրէնքը գործադրութեան սկսաւ 1890 տարւոյս յունուարի 1էն։ Այս օրէնքը եւս ազգային միութեան գործի մ'է։ Մինչեւ վերջին ժամանակներս, Իտալիա պատժական երեք տարբեր օրէնքներ ունէր, թէեւ արդէն միացուցած էր իւր քաղաքային և առեւտրական օրէնքներն։ Իւր քաղաքական, վարչական և դատական կազմակերպութիւնն։ Երեք պատժական օրինագրքեր կը ճանչուէին, Թոսքանայի, Սարտենիոյ—Փիէմոնթէի, և Նափոլիի կամ Երկուց Սիկիլիայոյ՝ Սարտենիոյ օրինագրքէն բրեալ։ Այս վերջինս և Թոսքանայի օրինագիրքը սովորաբար կը գործածուէին։ Պատժական օրինաց այս զանազանութիւն իւր բազմադիմի անպատեհութիւններն ունէր։ Սկզբունք, սահմանք, պատիժք, ամենայն ինչ կը տարբերէր։ Մահու պատիժ կար Սարտենիոյ օրէնքին մէջ, և չկար Թոսքանայի օրէնքին մէջ։

Ցետ երկար ուսումնասիրութեանց, գլխաւորապէս դատական նախարար Պ· Մանարտէլլիի աշխատասիրութեամբ, նոր և միօրինակ պատժական օրինագիրք մը շինուեցաւ, որ իտալական հին օրէնքներն բան կարի յարդելով հանդերձ, եղեռնական կամ պատժական օրէնսդրութեան մասին ժամանակի սկզբունքներէն կը ներշնչուի։ Փոխանակ մեզապարտ արարքն երեք կարգի բաժնելու, ինչպէս է ֆրանսական օրէնքին մէջ, (կանոնազանցութիւն, յանցանք և եղեռն,) ըստ նորագոյն սկզբանց իտալական նոր օրէնքն երկուքի կը վերածէ զանոնք, յանցանք և եղեռն։ Մահու պատիժը կը ջնջէ, անոր տեղ ցկեանս բանտարկութիւն դնելով։ Եւ մեծապէս ի հաշիւ կ'առնու յանցաւորաց կամ ոճրագործաց մտային ու հոգեկան վիճակն, ընդունելով թէ չատ պարագայից մէջ բացարձակ յիմար չեղող ալ կարժանանին չափ պատասխանատու չէ իւր ընթացքներուն համար։

Իտալիոյ պատժական նոր օրէնքին մէկ երեւելի հանգամանքն ալ այն է որ կաթոլիկ կղերին հակապետական յանցանքները մասնաւորապէս կը նախատեսէ և խստիւ կը պատժէ, այսու պարտ դնելով անոնց վրայ որ յարգեն երկրին օրէնքներն ու դրութիւններն, և Պապին կրթնելով դրդիչ ընթացք չրռնեն Տէրութեան դէմ։ Այս հակակղերական տրամադրութեանց դէմ Պապին խիստ բողոքներն անլսելի մընացին։ Երբոպիոյ եղեռնագէտ իմաստասէրք ու օրէնսդիրք շատ կը գնահատեն իտալիան նոր օրինագրքին նոր ոճով ընդհանուր դատակարգութիւնն ու իմաստասիրական ուղղութիւնը։

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Ֆէլիզ· հետեւեալ զուարճալի ձեւով կը նկարագրէ այն նորանոր և ծայրեղ յաւակնութիւններ զորս մաս մը գործաւորաց մէջ յառաջ բերած թոյի լինել գործաւորական խնդրոյն այս պահուս վայելած պայծառութիւնը։

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱՆԱՊԵՏՆ (Ֆ-ր ֆ-ր-ն-ս-ի-ն, ոչ նոթ լ-ի-ն կ-ն ֆ-ր-ր-ս-ի-ն) ժողովի, ատա՞նկ գործ կը տեսնես։ Իրիկուն կ'ելլայ կոր, և նստիր լրագիր կը կարդաս։

ԳՈՐԾԱՒՈՐ· Բան կը սովրիս կոր։ Գործաւոր ըլլալէն առաջ մարդ եմ, քաղաքացի եմ։ Անանկ չէ՞։ Քաղաքական խնդիրները կը սերտեմ։ ընտրելեաց արժանիքը կը քննեմ։ Մեր քաղաքային պարտաւորութիւնները պէտք չէ զանց ընենք։ Հայրենիքը գործարանէն առաջ չէ՞ մի։

ԳՈՐԾԱՒԱՐԱՆԱՊԵՏ· Եւ այդ միջոցին, գործն երեսի վրայ կը մնայ։ Առիպոպական յանձնարարութիւն եղած է ինձ։ Եթէ սրոչեալ օրը չյանձնեմ, կը տուժեմ։ Աչխատի՞ պիտի, չէ՞ նէ կը ճամբեմ։

ԳՈՐԾԱՒՈՐ· Շատ դիւրաւ չես կրնար ճամբել։ Գործաւորական ընկերակցութեան անդամ եմ։ կարող եմ ի դատ կոչել քեզ։

ԳՈՐԾԱՒԱՐԱՆԱՊԵՏ· Դատաւորին ըսեմ պիտի թէ գործ չես տեսներ։

ԳՈՐԾԱՒՈՐ· Դատաւորը պիտի քենէ իմանայ որ լրագիր կարդալուս համար ճամբած ես ինձ, և ո՛չ թէ յանցանքի մը համար։

ԳՈՐԾԱՒԱՐԱՆԱՊԵՏ· Գարապ կենալուդ համար։

ԳՈՐԾԱՒՈՐ· Ո՛չ, բան սովրելս չուզելուդ համար, քաղաքացիական պարտաւորութիւններս կատարելուս թող չտալուդ համար։

* * *

ԳՈՐԾԱՒԱՏԷՐՆ· Խօսք հասկնանք։ Ժողովարանին պատը կը փլչի կոր եղեր։ վայր պիտի երթաս աչխատիս։

ԳՈՐԾԱՒՈՐ· Ե՛ս ժողովարա՞ն երթամ։ Աստուած չընէ։ Ես բողոքական չեմ։

ԳՈՐԾԱՒՏԷՐ· Նորոգութիւն մը կայ։ պիտի աչխատինք։ ապա թէ ոչ՝ կը ճամբեմ։

ԳՈՐԾԱՒՈՐ· Կարծես՞ թէ դատաւորն իրաւունք տայ քեզ։ Պիտի քենէ իմանայ որ Բողոքականաց ժողովարանին մէջ աչխատելու հարկադրելով զիս՝ խղճիս վրայ կը բռնանայիք, իմ կրօնական համոզմանցս հակառակ գործ մը կատարելու կը մղէիք զիս, և ինձ իրաւունք պիտի տայ։

* * *

ԳՈՐԾԱՒՈՐ· Վարպե՛տ, ձանձրացայ ձեր գործէն։ Հրաժարականս կուտամ։

ԳՈՐԾԱՒԱՐԱՆԱՊԵՏ· Մեծաւ գոհունակութեամբ կ'ընդունիմ հրաժարականդ։ Երթա՛ս բարով։

ԳՈՐԾԱՒՈՐ· Բայց երբ գործարանատէրս մը ճամբէ իւր գործաւորը, պէտք է գրաւական հաւաստիս ընէ։

ԳՈՐԾԱՒԱՐԱՆԱՊԵՏ· Բայց բանի որ դուն ինքդինքն կը հրաժարիս։

ԳՈՐԾԱՒՈՐ· Տարբերութիւն չըներ։ երեք ամսուան թոշակս պէտք է վճարես իրրեւ հաւաստիս։

ԳՈՐԾԱՒԱՐԱՆԱՊԵՏ· Այնենեւին։

* * *

ԳԱՏԱՒՈՐ· Այս գործաւորն իրաւունք ունի։ Հաւաստիս պէտք է ընել իրեն։

ԳՈՐԾԱՒԱՐԱՆԱՊԵՏ· Բայց ես չեմ ճամբեր զինք։ Ինք չուզեր կենալ։

ԳԱՏԱՒՈՐ· Կը հասկնանք ձեր միտքն։ Օրէնքը կ'արտօնէ զմեզ բուն իսկ ձեր դիտաւորութիւնը քննելու։ Դուք այնչափ ուշիմ մարդ էք որ ձեզմէն չէք ճամբեր ձեր գործաւորները։ Բայց ծանր աչխատութեամբք ու չարաչար վարմունքով տանջելով ձեր գործաւորները, գործարանի կեանքն անտանելի կ'ընէք անոնց, որով խեղճ մարդիկը կը հարկադրին հրաժարական տալու։ Բայց ասով դուք պատասխանատուութենէ չէք ազատիր։ Իրօք գո՛ւք էք ճամբողը։ Պէտք է ուրեմն հաւաստիս ընէք։

ԳՈՐԾԱՒԱՐԱՆԱՊԵՏ· Սիրելի ժողէֆս, ի՞նչ պէտք է ընեմ որ նորէն գաս աչխատիս իմ գործարանիս մէջ։

ԳՈՐԾԱՒՈՐ· Նոյէ ըսեմ, քիչով կը շտանամ։ Օրական 17 Ֆր· կուտաս ինձ, նաեւ ութ ժամ հանգիստ, չորս ժամ հայր Համար և տասներկու ժամայ քունի համար։ Մնացեալ ժամանակս հոգւով ու մարմնով կ'աչխատիմ քու գործիդ։

ԳՈՐԾԱՒԱՐԱՆԱՊԵՏ· Գանի որ պէտք է, ինչ ընենք։ Անանկ թող ըլլայ։

ԳՈՐԾԱՒՈՐ· Բայց առաջին շաբաթականս կանխիկ պէտք է վճարես, որպէս զի ընկերներուս հետ գինի մը խմենք։

* * *

ԳԱՏԱՒՈՐՆ — Ֆ-ր-ա-ն-ս-ի-ն, էյ, բարեկամս, գոհ չե՞ս գործաւորական նոր օրէնքէն։

ԳՈՐԾԱՒՈՐ· Գէշ չէ։ Դեռ միայն առաջին քայլ մ'է տակաւին։ Քիչ քիչ ճամբու կը մտնէ գործերնիս։ Բայց գործաւորական խնդիրն այն տեսն միայն բոլորովին կարգադրուած է պիտի ըսենք երբ գործաւորներն իրենք իշխանութիւն առնենան ճամբելու գործատէրերն ու գործարանապետները։

Գ· ՍԹԷՆԼԻ ՆԻ ԼՈՐԱ ՍԱԼԶՊԸՐԻ

Գ· Սթէնլի և Լորա Սալզպըրի այս օրերս քաղաքավարական վէճ մ'և ընդհարում մ'ունեցան։ Գ· Սթէնլի Լոնտոնի առեւտրական սենեկէն ի պատիւ իրեն արուած հացկերոյթին մէջ բանախօսելով, մուի ակնարկութիւններ բրաւ, իբր թէ ի Գերլին անգլիացի պատուիրակ Սըր Փէրսի Անտէրսնի և գերման պատուիրակ Գ· Քրաուէլի բանակցութիւնք Անգլիոյ անոնպատ արդիւնք կուտան եղեր, իբր թէ Լորա Սալզպըրի տրամադիր է եղեր Արեւելեան Ափրիկէի գաղթական ստացուածոց մասին կարեւոր զիջումներ ընել Գերմանիոյ։ Կ'ենթադրուի թէ Անգլիոյ նախարարապետն այսպիսի զիջումներ ընելու պէտք տեսեր է առաջն առնելու համար ռուսսեւ գերման համաձայնութեան մը, որոյ խօսքը կը պարբի ժամանակէ մ'ի վեր։ Գ· Սթէնլի, այս ակնարկութիւններն ընելով, հետեւցուց թէ Արեւելեան Ափրիկէի անգլ· ընկերութիւնը պարապ տեղը մեծաքանակ գումարներ ծախք ըրած է անգլիական նոր գաղթականութիւնն հաստատ հիմերու վրայ կազմակերպելու համար։

Հանրային կարծիքը սաստիկ յուզուեցաւ Գ· Սթէնլի բանախօսութեամբ, և Լորա Սալզպըրի հարկ դատեց հետեւեալ օրն իսկ բանախօսութեամբ մը պատասխանել առ Գ· Սթէնլի, հերքելով անոր արտայայտած երկիւղներն, և հաւատելով իւր ունկնդրաց թէ անգլ· կառավարութիւնը մինչեւ վերջը պիտի պաշտպանէ անգլիական ամէն իրաւունքներ նորատաց գաղթականութեանց մէջ Արեւելեան Ափրիկէ։

Ի վերայ այսր ամենայնի, բրիտանական հանրային կարծիքը բոլորովին չապահովեցաւ, և հասարակութիւնն ուշի ուշով կը դիտէ արդի անգլ-գերման գաղթային բանակցութեանց ելքը։ Շատեր կը կարծեն թէ եւրոպեան առաջիկայ փոթորիկն ափրիկեան խնդիրներէն ծագում պիտի առնու։

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՕԳԴԱՎ ՖԷՕՅԷ

ԱՆԴԱՄ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻՈՅ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻ ՊԱՏԻՒ

Հոն այդպէս բան չիկայ··· կամ գէթ դուք չէք գիտեր··· Այդ բանը նկարչին աչքին մէջն է, ինչպէս տարփուհւոյ մը բոլոր արժանիքն և բոլոր շնորհքն յաճախ սիրահարին աչքին մէջ են միայն։ Այսպէս, սիրելի բարեկամս, յոյսերնիդ իմ սրատեսութեանս վրայ մի՛ դնէք, ձեզ ուաքնարդելու համար այդ փափուկ գործերուն մէջէն··· իրա՛ւ որ կը վախնամ թէ մոլորեցնեմ զձեզ··· Մնաց որ, կը փափաքիմ ներկայացուիլ այդ օրիորդներուն, թէեւ մեծ երկիւղ կը պատճառեն ինձ··· Միայն թէ կը խնդրեմ որ վարուան թոյլտ այդ արարողութիւնը··· ինքզինքս քիչ մը յոգնած կ'զգամ այս իրիկուն··· Կարծեմ քիչ մը շարաչար գործածեցի ձեր տիկին հօրաքրոջը գերընտիր գիտնականները··· և այս է պատճառն չաղաղիներուս։ Եթէ ինչպիսի ցաւցուցի կրնաս ինձմէ որով գլուխիդ ցաւցուցի և որ, գիտէք, սովորութենէս գուրս է··· Զեմ սիրեր երկար բարակ խօսիլ արուեստիս վրայ··· Գիտէք նշանարանս··· զոր կ'ուզեմ բոլոր արհեստանոցներուն գ

··· ը փակցուած տեսնել։ Աշխատէ՛ և լռէ՛։

Այս խօսքերուն վրայ Ֆապռիս զգուշութեամբ քաշուեցաւ գնաց, այն վայրկենին ուր պարերը կ'սկսէին։—Իր յարաձուն համբաւին շնորհիւ մէկ քանի տարիներէ ի վեր խառնուած էր բարիզեան սրահներու եւ աչխարհիկ շարժման։ բայց այն չատ մը մարդոց պէս որք այդ միջավայրէն դուրս ծնած եւ վերջէն հոն փոխադրուած են, միշտ քիչ մը նեղութիւն և անհանգստութիւն կ'զգար անդ, և չատ քիչ հաճոյք։

Յաջորդ օրը, առաւօտուն, տիկին տը Մոնդոռան խնդրել տուաւ Բիէռռոնի մարքիզն որ իր սենեակն անցնի։ Երբ մարքիզն իր սենեակը մտաւ, պառնուհին նախաճաշը կ'ուտարէր։

—Անհանգի՞ստ ես արդեօք, հօրաքոյր, բաւ երիտասարդը՝ համբուրելով նորա երկնցուցած ձեռքը։

—Չէ··· Առտուն կանչել տուի զքեզ, որովհետեւ օրն ի բուն մինակ մնացած չունինք··· և կը փափաքիմ քիչ մը քեզի հետ խօսիլ··· Նստէ՛··· Ամէն բանէ առաջ ըսեմ որ չատ գոհ եմ նկարիչդ··· քիչ մը անճարակ է, քիչ մը վեհերոտ, բայց տաղանդաւոր մարդոց մէկ հրապոյրն է այդ··· Հիմա՛կ, լուրջ բաներու վրայ խօսինք··· Գործերը ի՞նչ վիճակի մէջ են··· Ի՞նչ կը խորհիս մանկամարդ ազգիկներուս վրայ։

—Աստուա՜ծ իմ, ըսաւ, հօրաքոյր, ես տակաւին գիտելու չբռնեցի մէջն եմ··· Այս բոլոր սիրուն աղջկանց հոյլը տեսակ մը չլացում կը պատճառէ ինձ, կը հասկընա՞ք։

—Թող այդպէս ըլլայ։ Զեմ խնդրեր քեզմէ որ անմիջապէս վճիռ մը տաս··· Բայց վերջապէս, ուզեմ իմանալ որ առնեց մտերմութեան մէջ կ'ապրիս, առնչուչտ մէկ քանի տպաւորութիւններ, մէկ քանի նախասիրութիւններ ունեցած ես արդէն···

—Հօրաքոյր, չիտակը, ուզեմ որ չատ քիչ է, հիմնովին ճանչնալու համար զանոնք։

—Ուրեմն ո՞րչափ ժամանակ պէտք է քեզ զանոնք հիմնովին ճանչնալու համար։

—Բայց, մէկ քանի չաբաթ, կարծեմ։

—Մէկ քանի՞ չաբաթ, գոչեց պառնուհին··· Ա՜հ, խե՜ղճ ադա··· բայց հարիւր տարի ալ ապրիս, հիմակուան գիտցածէն աւելին չ'պիտի գիտնաս··· Մանկամարդ ազգիկ մը, սիրելիս, աչխարհիս ամէնէն անբացատրելի բանն է··· Ատուած միայն կրնայ գիտնալ թէ անգամ մը ամուսնանալէն վերջը ի՞նչ պիտի ըլլայ··· և այն ալ···

—Ամէնքն, հօրաքոյր···

—Գիտեմ թէ ի՞նչ պիտի ըսես··· եւ ես առաջուց կը պատասխանեմ թէ այս տեսակ գործի մէջ երեք բան կայ որուն վրայ մարդ քիչ չատ ապահով կրնայ ըլլալ, այսինքն ընտանիքը, դրամագիրը, և գէմքը··· Մեացեալին համար, պէտք է նախախնամութեան վստահիլ··· Նկատելով որ տակաւին սովորութիւն եղած չէ փորձելէ ետքը կին առնուլ, ինչպէս ձի մը··· թէպէտեւ ամուսնալուծութեան վրայ օրէնք մը կը ծանուցուի··· այս բանս առաջին քայլ մըն է··· Բայց, տեսնենք։

—Թող այդպէս ըլլայ։ Զեմ խնդրեր քեզմէ որ անմիջապէս վճիռ մը տաս··· Բայց վերջապէս, ուզեմ իմանալ որ առնեց մտերմութեան մէջ կ'ապրիս, առնչուչտ մէկ քանի տպաւորութիւններ, մէկ քանի նախասիրութիւններ ունեցած ես արդէն···

—Հօրաքոյր, չիտակը, ուզեմ որ չատ քիչ է, հիմնովին ճանչնալու համար զանոնք։

—Ուրեմն ո՞րչափ ժամանակ պէտք է քեզ զանոնք հիմնովին ճանչնալու համար։

—Բայց, մէկ քանի չաբաթ, կարծեմ։

—Մէկ քանի՞ չաբաթ, գոչեց պառնուհին··· Ա՜հ, խե՜ղճ ադա··· բայց հարիւր տարի ալ ապրիս, հիմակուան գիտցածէն աւելին չ'պիտի գիտնաս··· Մանկամարդ ազգիկ մը, սիրելիս, աչխարհիս ամէնէն անբացատրելի բանն է··· Ատուած միայն կրնայ գիտնալ թէ անգամ մը ամուսնանալէն վերջը ի՞նչ պիտի ըլլայ··· և այն ալ···

—Ամէնքն, հօրաքոյր···

—Գիտեմ թէ ի՞նչ պիտի ըսես··· եւ ես առաջուց կը պատասխանեմ թէ այս տեսակ գործի մէջ երեք բան կայ որուն վրայ մարդ քիչ չատ ապահով կրնայ ըլլալ, այսինքն ընտանիքը, դրամագիրը, և գէմքը··· Մեացեալին համար, պէտք է նախախնամութեան վստահիլ··· Նկատելով որ տակաւին սովորութիւն եղած չէ փորձելէ ետքը կին առնուլ, ինչպէս ձի մը··· թէպէտեւ ամուսնալուծութեան վրայ օրէնք մը կը ծանուցուի··· այս բանս առաջին քայլ մըն է··· Բայց, տեսնենք։

—Ինչ ուզես

ՊԻԶՄԱՐՔԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ԵՒ ԶՐՈՑՑՆԵՐ

Եւրոպական մամուլն այնքան կը գրագրի Պիզմարք իշխանի խօսքերով ու գործերով, որ յատուկ գլուխ մը պէտք է բանալ ամէն օր՝ նախկին Երկսթեայ Նախարարապետին վրայ պարապող լուրերուն և գրոյցներուն արձանագրութեան։

Նորագոյն լուրն այս է թէ Լորտ Լանսդաունէրիի, երբեմն Իռլանդայի Փոխարքայի, և Լորտ Ռոզպէրիի, երբեմն արտաքին գործոց Նախարար Անգլիոյ, բարեկամական հրաւէրներ ուղղած են առ Պիզմարք իշխան, որ թէ՛ իրրեւ օգափոխութիւն և թէ իրրեւ քաղաքական զգուշութիւն, որուշեր է իւր կնոջ հետ առաջիկայ ամսուն Անգլիա ուղեւորիլ, և ժամանակ մը հոն մնալ։

Ուրիշ գրոյց մը սա է թէ Վիլհէլմ Բ. կայսեր մեծ քեռայրին՝ Պատէնի ազդեցիկ մեծ-դքսին միջամտութիւնն հարկ եղեր է՝ Պիզմարք իշխանն եւս կեցնելու համար ի Պերլին վերադառնալու և թէ՝ մերակոյտին թէ երեսփ. ժողովոյն մէջ բազմերով՝ հակակառավարական կուսակցութեան պետ լինելու յանդուգն դիտաւորութենէն։

ՄԱՀՁԱՌ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆՔ

Հունգարիոյ մէջ զինուորական մեծ գործունէութիւն մը կը տիրէ այս պահուս։ Սաւայի և Արեւելեան (առուական) սահմանագլխոց վրայ մեծագումար զօրք կը համախմբուին, անշուշտ տարեկան ռազմափորձերու համար։ Միւս կողմէ, Գոնա-Հէրսէգի զօրաց վրայ եւս կարեւոր յաւելումներ կը լինին։

ԱՆԴԼԻԱԿԱՆ ԱՐՔՈՒՆԻՔ

Հեռագիրը ծանոյց թէ Թագուհին իւր թոռան՝ Այպէրթ-Վիքթոր իշխանին Լորտութեան աստիճան տուած է, Դուքս Բէլբէնի և Ավոնտէյլի և Կոմ Աթլոնի տիտղոսով։ Սովորութիւն է որ երբ Անգլիոյ գահաժառանգին անդրանիկ որդին չափահաս լինի, ուսի և անկախ մարդ, Լորտութեան տիտղոսով մը Լորտերու ժողովոյն անդամակցութեան կը կոչուի, և ուրիշ ապարանք և պաշտօնէութիւն կ'ունենայ։ Այպէրթ-Վիքթոր իշխան, որ վերջերս ի Հնդկաստան ուղեւորեցաւ, այժմ կատարեալ մարդ է, և հանրային շատ մը պաշտօններու և արարքներու մէջ իւր հօր տեղը պիտի կրնայ բռնել։

ԱԶԳԱՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Խառն ժողովը ի Նիսա պիտի գումարի յաւաջիկայ չորեքշաբթի օր ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ։

Ժողովը իւր այդ նստին մէջ գլխաւորաբար պիտի զբաղի երեսփոխանաց բաշխման ցուցակի խնդրովը, որուն համար հրաւիրուած են նաեւ Ցեսուչ Խորհրդոց ատենապետք, ըստ մասնաւոր տրամադրութեան Ազգ. Սահմանադրութեան։

Սամսթիոյ նոր Թագի գլխադիր Ս. Յակոբ եկեղեցին սակաւ առ սակաւ փլիլ սկսելով ըստ որոշման Բաց. ժողովոյ շինութեան մասնախուզիչ մը կազմուեցաւ՝ որոյ անդամ են Ստամպոլլեան Բարսեղ և Աստարճեան Պողոս էֆէնտիք։

Միւս կողմէ, ըստ որոշման Ցեսուական Խորհրդոյ, երեկ քննութեան համար եկեղեցական տեսուչ Զօպանեան Միհրան էֆէնտի, ճարտարապետ Մելիտոսեան Գրիգոր էֆէնտիի հետ նոյն Թաղը գնաց և քննելով եկեղեցոյ շէնքին վատնգաւոր վիճակը, տեղեկագրով մը առաջարկեց եկեղեցին բոլորովին փակել և շէնքը վար առնուլ։ Ըստ այսմ եկեղեցին անմիջապէս փակեցաւ։

Գալֆայեան Որբանոցի Սանուհիք Խրիմեանի Եէրիքի հանգիստ օրը Վեհ. Սուլթանի անցած ճամբուն վրայ կեցած և մաղթերգներ երգած լինելով, Ն. Վեհափառութեան կողմէ շնորհեալ դրամական պարգեւներուն արժանացան։

Նախորդ օր Մէարիֆի պաշտօնատներէն օտար և ազ-իսլամ վարժարանաց Ընդհ. Քննիչ Վահէ Ապտուլլահ Հասիպ էֆ. իւր հետն ունենալով Աշճեան Միքայէլ էֆէնտին դնացին Խասգիւղ Գալֆայեան Որբանոց, ուր արժանավայել մեծարանօք ընդունուեցան Որբանոցի-Մօր՝ Եբանուհի Մայրապետի և պաշտօնէից կողմանէ։ Որբանոցի Սանուհիք յոյժ ներդաշնակ եղանակաւ Ն. Կ. Վեհափառութեան անուան ձօնեալ երգեր երգեցին, որմէ յետոյ Աշճեան Միքայէլ էֆ. դրամական պարգեւներն իւր ձեռաք բաշխեց Սանուհեաց եւ պաշտօնէից։ Վահէ Ապտուլլահ Հասիպ էֆ. խիստ գոհացուցիչ եղանակաւ պաշտօն վարել, փափաքելի կրնան «Արեւելք» խմբագրատունը դիմել։

ՆԵՐԲԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆՔ

Էվգաֆի Նախարարութեան վարչական ժողովոյ Նախագահ անուանեցաւ Աթքի պէյ, Նախորդ Միւֆէթիշ նոյն Նախարարութեան։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Վեհ. Սուլթանի լուսանկարչապետ Ապտուլլահ Վիչէն էֆէնտիի։

ԲԱՐՁՐ. ԱՐԻՖԻ ՓԱՇԱ

Պետական Խորհրդոյ Նախագահ Բարձր. Արիֆի փաշա Նախընթաց օր Նախարարաց Խորհրդոյ մէջ դտնուած պահուն յանկարծակի տկարութիւն մը զգալով, անմիջապէս իւր ապարանքը դնաց, առանց սպասելու ժողովոյ աւարտման։

Ն. Բարձրութիւն երէկ եւս իւր պաշտօնատեղին չդնաց։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԴԻՐՔ

Թուրքիոյ և Անգլիոյ միջեւ վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրոյն համար երկու կողմէ կարգեալ պատուիրակներու միջեւ համաձայնութիւն մը դոյանալու գործը բաւական դիւրացած ըլլալով, կ'ըսուի թէ յառաջիկայ չորեքշաբթու մէջ վերջնական որոշում մը պիտի տրուի։

Նոյնպէս ի մեծագոյն բանակցութիւնք պիտի սկսին Իտալիոյ հետ վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրոյն համար։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆՔ

Գերմանական կառավարութիւնը Աբիսինիոյ թագաւորի պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է Եբուսպեմոյ կառավարիչ Բէշատ փաշայի։

Սպանիոյ խնամակալ Թագուհին Զիմարոյի Աբեանոց պատուանշանի երկրորդ աստիճանը նուիրած է Փարիզոյ և Պրիւսելի օսմանեան դեսպանները։

Ցեսուց երանուհի Մայրապետ Յովհաննէսեան ի դիմաց Որբանոցի սանուհեաց և պաշտօնէից ո՛չ միայն այս այլ և հանապազօրեայ արժանացած կայս. շնորհաց համար խորին երախտագիտութիւն յայտնելէ յետոյ յարեց թէ՝ ինք եւ բոլոր որբերը միշտ կ'աղօթեն Վեհ. Սուլթան Համիտ Բ. կայսեր արեւշատութեան և բարօրութեան և աւարտելով իւր խօսքն այս առթիւ եւս պատասուչ բարեմաղթութիւններ ըրաւ Ն. Վեհափառութեան թանկագին կենաց և բարօրութեան համար։

Ինչպէս որ երէկ ծանուցած էինք, Պ. և Տիկին Այվազովսքի երէկ մեկնեցան մայրաքաղաքէս ի Թէոդոսիա, ռուսական Լ-ուշնի յոգենաւով։

Ռուսական դեսպանատան թարգմաններէն Պ. Եագոպլէվ, հիւպատոսարանին առաջին քարտուղարը, սերպիական դեսպանատան առաջին թարգման Թէրխան Թադէոս էֆէնտի և այլ բարեկամք շոգենաւ դնացին ողջերթ մաղթելու մեծանուն ծովանկարչին։

Ցառաջիկայ կիրակի, մայիս 20, Արժ. Տ. Սահակ վրդպ. Նազարէթեան հրաւիրեալ ի Ս. Յարութիւն եկեղեցի Թաքիս հոգեպէս մխիթարել զբաբպաչտ ժողովուրդն և հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանել։

Ի դիմաց Թազ. Խորհրդոյ
Գուս. Գափաւի դրսի

Ատեն-դրէր — Ատեն-դրէր
Գ. Ց. ԱՃԱՌԵԱՆ — ՍՏԵՓԱՆ ՅԱՐԻՆԿԵԱՆ

Կը խնդրուի մեզմէ ծանուցանել թէ Նարլըգաբուի քարոզիչ Արժ. Վաղինակ վարդապետ յառաջիկայ կիրակի Թաքին եկեղեցւոյն մէջ պատարագ պիտի մատուցանէ ի հանդիսս հոգւոյ Ննջեցելոց գրպրաց դասուն։

Երէկ Ազգ. Գատրիարքարանի մէջ վայելուչ շքով տեղի ունեցաւ Խասգիւղի Գալֆայեան Որբանոցի քարտուղար-գործակատար Մեծ. Խաչիկ էֆէնտի Բիւլանլեանի Նշանախօսութիւնն ընդ Ազն. Օր. Նադիկ Պետրոսեանի, որ նոյն Որբանոցին բարեկիրթ և ուսեալ սանուհիներէն մին է։

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Ամբիկայի ընկերաբան հեղինակ մը այս ընթերգործին առաջին մասը, ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱՌ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻ, ապառած է, և սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են երկրորդ մասէն, ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱՌ ՕՐԻՈՐԴԻ, որ կը ծախուի 5 գրուշի։ Նկարագրատեղի Պագատարեան Դպրատան։ Ի մնաց կը հրատարակուի երրորդ և վերջին մասը, ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱՌ ՆՈՐԱՊԱՏԻ ԱՄՈՒՍԻՆՆԻ։ Ի բոլոր այդց ու շահագրգիռ պարագաներուն մէջ գտնուելու արժանի է այս գործ, զոր աշխարհաբար մասուր թարգմանութիւնն և գեղջիկ ապագրութիւնն ու կազմն եւս մեծապէս գնահատած են։ 485 1—5

ԱԶԳ.—Անտոն Բէրգեան անուն երիտասարդն, որ բաւական տենչով է աշխարհագրութեան, պատմութեան, մարմնակրթանաց, Հայաստանի և Ֆրանսայի և վերջապէս Ուսումնական Խորհրդոյն, պատրաստ է ազգային վարժարանաց և տուներու մէջ գոհացուցիչ եղանակաւ պաշտօն վարել, փափաքողը կրնան «Արեւելք» խմբագրատունը դիմել։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆՔ

Էվգաֆի Նախարարութեան վարչական ժողովոյ Նախագահ անուանեցաւ Աթքի պէյ, Նախորդ Միւֆէթիշ նոյն Նախարարութեան։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Վեհ. Սուլթանի լուսանկարչապետ Ապտուլլահ Վիչէն էֆէնտիի։

ԲԱՐՁՐ. ԱՐԻՖԻ ՓԱՇԱ

Պետական Խորհրդոյ Նախագահ Բարձր. Արիֆի փաշա Նախընթաց օր Նախարարաց Խորհրդոյ մէջ գտնուած պահուն յանկարծակի տկարութիւն մը զգալով, անմիջապէս իւր ապարանքը դնաց, առանց սպասելու ժողովոյ աւարտման։

Ն. Բարձրութիւն երէկ եւս իւր պաշտօնատեղին չդնաց։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԴԻՐՔ

Թուրքիոյ և Անգլիոյ միջեւ վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրոյն համար երկու կողմէ կարգեալ պատուիրակներու միջեւ համաձայնութիւն մը դոյանալու գործը բաւական դիւրացած ըլլալով, կ'ըսուի թէ յառաջիկայ չորեքշաբթու մէջ վերջնական որոշում մը պիտի տրուի։

Նոյնպէս ի մեծագոյն բանակցութիւնք պիտի սկսին Իտալիոյ հետ վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրոյն համար։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆՔ

Գերմանական կառավարութիւնը Աբիսինիոյ թագաւորի պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է Եբուսպեմոյ կառավարիչ Բէշատ փաշայի։

Սպանիոյ խնամակալ Թագուհին Զիմարոյի Աբեանոց պատուանշանի երկրորդ աստիճանը նուիրած է Փարիզոյ և Պրիւսելի օսմանեան դեսպանները։

Անդրանիկ Զօրագլուխ Սարգսեան Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ Հոգեւոր Ժողովոյ Նախագահ անուանեցաւ։ Աթքի պէյ, Նախորդ Միւֆէթիշ նոյն Նախարարութեան։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Վեհ. Սուլթանի լուսանկարչապետ Ապտուլլահ Վիչէն էֆէնտիի։

ԲԱՐՁՐ. ԱՐԻՖԻ ՓԱՇԱ

Պետական Խորհրդոյ Նախագահ Բարձր. Արիֆի փաշա Նախընթաց օր Նախարարաց Խորհրդոյ մէջ գտնուած պահուն յանկարծակի տկարութիւն մը զգալով, անմիջապէս իւր ապարանքը դնաց, առանց սպասելու ժողովոյ աւարտման։

Ն. Բարձրութիւն երէկ եւս իւր պաշտօնատեղին չդնաց։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԴԻՐՔ

Թուրքիոյ և Անգլիոյ միջեւ վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրոյն համար երկու կողմէ կարգեալ պատուիրակներու միջեւ համաձայնութիւն մը դոյանալու գործը բաւական դիւրացած ըլլալով, կ'ըսուի թէ՝ յառաջիկայ չորեքշաբթու մէջ վերջնական որոշում մը պիտի տրուի։

Նոյնպէս ի մեծագոյն բանակցութիւնք պիտի սկսին Իտալիոյ հետ վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրոյն համար։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆՔ

Գերմանական կառավարութիւնը Աբիսինիոյ թագաւորի պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է Եբուսպեմոյ կառավարիչ Բէշատ փաշայի։

Սպանիոյ խնամակալ Թագուհին Զիմարոյի Աբեանոց պատուանշանի երկրորդ աստիճանը նուիրած է Փարիզոյ և Պրիւսելի օսմանեան դեսպանները

ՓՐԱԿԱ, 29 — Գերմանիոյեն իրաւախոհութեան զանազան ծրագրերուն վրայ վիճաբանելու համար կարգեալ Ցանձնախումբը մերժեց Երիտասարդ-Չեխերուն առաջարկն, որ էր դպրոցական ծրագրին վերջնական քուէարկութիւնն յետաձգել մինչեւ իրաւախոհութեան ամէն ծրագրերուն ընթերցումն։ Ցանձնախումբն որոշեց երկրագործական ծրագրին յօդուածներուն վիճաբանութեան սկսիլ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 18 Մայիս

Օսմանեան Քոնսոլիտ

Նոր 4 տոկոս	Սերի	21 3
Գերայի դրամներն վերջ	»	21 1 1/2
Բերայի մէջ	»	— —
Առաջուան բացուածքս	»	21 2 1/2
Կէս օրին	»	21 2
ԻՆՕԹԻՐԱՔԻ ՏԱՒԵՐԸ		
Նոր 4 տոկոս		59 25
Այս առաւօտ		59 16
Կէս օրին		59 15
ԸՆԹԱՑՈՂ ԱՐԺԵԹԻՐՆԵՐ		
Փոխառութիւն	A. Սերի	45 1/8
»	B. »	25 3/4
»	C. »	21 5
ԲԱԺՆԵՏԷՐՄԵՐ		
Սուէզի ժնեւրալ	Անգլ. Լ.	4 38
Գրեսի ժնեւրալ	Սամ. »	9 35
Գանք ազ Գոնս	» »	7 23
Սամ. Շահմ. Էվլիւրոպ	» »	5
Թրամուէյ	» »	490
Բուտէլի երկաթուղի	Ֆր.	77 7/8
Բանկերաւզի Լավրոմի	Գ. կ.	137
ԸՆԹԱՑՈՂ ԴՐԱՄՈՒՆ		
Օսմանեան սոկի	ԹՈՒ.	100
20 ֆրանկոյ	»	87 28
Անգլիական սոկի	»	110 14
Մարք (գերմանական սոկի)	»	107 37
Իմպերիալ	»	90 38
Գերմիկ	»	51 20
Բուպլի Թղթադրամ	»	7 78
» արծաթ	»	77
Մէջ. արծաթ (սարը)	»	108 13
Վիեննայ	»	103 15
Չիքագոյ	»	103 20
Մինթալիոյ	»	100
Թասֆէնէ	»	13 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 29 Մայիս, ժամ 4 վայր 40 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	91 97 1/2 [.·]
» » 4 1/2 %	106 30
Օսմանեան քոնսոլիտ Սերի Դ.	19 22 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	77 50
» Բեժիի բաժնեթուղթ	273 75
Պանք Օթոման	595
Գրէտի Լիոնէ	741 75
Իսպանական Ռանթ 5 %	97 40
Հելլենական 5 %	485
Բրազիլեան Թիւրք (Նոր)	422 25
Եգիպտական միացեալ	488
Պանք ազ Բարի	836 25
Ռամ. մեքս. արծիւներ	459
Նուէիցի ջրանցք	2382 50
Պրազիլեան արտաքին	76 9/16
Զեր Լանդայի վրայ	25 13 1/8

Լոնտոն, 29 Մայիս, ժամ 6 վայր — Երեկոյ

Ոսկի բանալիսի	28 11/16
Ռամ. » Սերի Դ.	19
» » » Ա.	45 1/8
» » » Բ.	25 3/4
» » » Գ.	19 1/8
Փոխառութիւն 1877	103 1/2
Պանք Օթոման	13 13/16
Եգիպտական միացեալ (բանիֆիզ)	97 1/4
» » (բրիմիէրէ)	104 1/8
Ցարյա Սանիկ	86 1/2
Ցանիկոյ (փոխառ. Բուլիոյ)	104 3/4
Հելլենական 5 %	95 3/4
Մոնտրալ »	79 1/2
Ռուսական 1889	99
Փոխառութիւն Բարիզի դրամ	25 13 1/2

Գիւնա, 29 Մայիս, ժամ — վայր —

Նորմանեան երկաթուղի	35 80
» Բեժիի բաժնեթուղթ	119 50
Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	117 50

Գերլին, 29 Մայիս, ժամ — վայր —

Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	20 37 1/2
Բուպլ Թղթադրամ	245 10
Օսմանեան երկաթուղի	80 30
Օսմանեան քոնսոլիտ Սերի Դ.	19 10

ԴԳՐՈՑԱԿԱՆ ԽՆԴՈՑ ՄԸ

Երկ Արաբեան վարժարանն իր Գալատրգիզի սաներուն տուաւ տարեկան խրնջոյք մը որ սեղի ունեցաւ ինչպէս նախորդ տարիներ, այս տարի ևս Զիֆիթ Հավուզ կոչուած գուարճատեղ և հեշտաւէտ վայրին մէջ։ Ի բաց առեալ դասատուներէ, հոն ներկայ էին նաև Հոգաբարձութեան անդամներն, ոմանք իրենց ընտանիքներովը։ Այս խնդոյքն, որ յիշեալ վարժարանին գովելի սովորութիւններէն մին է, առած էր հանդէսի մը կերպարանքը, զի հոն տղայք կատարեցին իրենց մարմնամարզական փորձերն, հոն երգեցին ախորժալուր երգեր և մանաւանդ հոն ցոյց տուին թէ ինչպէս Հայ մանկան կրնայ իւրացնել ամերիկեան հատատութեանց մէջ տեսնուած թէ՛ մանկավարժական սկզբունքներն և թէ խաղերու աշխուժութիւնն։ ասով ակնարկել կ'ուզուի ամերիկեան գնդամուղի խաղին կ'ուզուի ամերիկեան գնդամուղի խաղին (base ball) զոր վարժարանին տեսուչը ներմուծած է տղոց զբօսանաց մէջ։ Այս գնդախաղը գիտցողները կրնան վկայել թէ շատ հրահանգիչ, օգտակար է զանազան կերպերով։ Մարմնոյն դիւրաթեքութիւնը, կազմութեան զօրութիւնն, և գատելու բնդունակութիւնը կ'ամեցնէ։ Տղայք կը լինին աշխոյժ և կը յաւելուն կորով իրենց կարողութեանց։ Մեր վարժարանաց մէջ կը խաղան իրը զբօսանք հնագարեան խաղ։ Ի որ յաճախ վնասակար կը լինին, մեր մէջ սովորութիւն չիկայ տղոց զբօսանաց կարեւորութիւն ընծայել։ կը թողուին ամենն իրենց քմահաճոյքին, միայն ուսմունքն լինելով ուշադրութեան առարկայ։ Ի՞րքան նեղսիրտ է այս գրութիւնը։ պէտք է գարմանիմ այնքան, եթէ չըսեմ ուելի, ուշադրութիւն թեթեւգրելու տղոց բանաւոր զուարճութիւններ եւ գանոնք վարելու, որքան կրթութեան համար։ Զի արդի սկզբունքներով, մարդս պէտք է ապրի ոչ թէ միայն մտօք այլ եւ մարմնովհետեւ։ արաբ ցոյն կազդուրելու միջոցներու վրայ որքան խորհուի և գործադրուի այնքան օգտակար կը դառնայ։ Այս մասին անգղիական խաղերը որպէս են base ball, cricket են։ շատ գնահատելի արդիւնքներ յառաջ կը բերեն։ փափաքելի էր զի այսպիսի խաղեր մեր ամեն դպրոցաց մէջ մուտ գտնէին։ Նմանապէս այս հանդէսին մէջ ուշադրութիւն կը դրաւէր մարմնամարզական ձեւերու զանազանութիւնը, որ կը տարբերէր սովորական փորձերէ այնու զի տղայք մարզուած էին կազմել ակնահաճոյ շրջանակներ, խաչաձեւ հորիզոնական գծեր, իրարու յաջորդող շրջաններ, զորս կ'ընդմիջէին եւ կը կորէին կիսաբոյոր ձեւեր։ այս ամենը տեղի կ'ունենար համընթաց եւ համաքայլ։ Սակայն նմանապէս ամերիկեան դրութեամբ կազմուած էին։ Այս նորութիւններն, որ նախաձեռնութիւն մ'է, պատիւ կը բերեն վարժարանին տեսչութեան։

Երկու սեղաններ հրաւիրեցին սաներնք և հիւրք ցորեկի և երեկոյեան ճաշերուն։ Զուարթութիւնը կը փայլէր ամեն դիմաց վրայ։ Գոհ և ուրախ էր հոն ամեն ոք, մարգերուն կանաչութիւնը, կարկաջող ջրոց աւազանները, գարնանային անուշաբոյր զովութիւնը, ոգայոց ճլվիւնն իրարու խառնուած հեշտալի կ'ընէին այդ գուարճավայրը։ Ի՞աղերու մէջ յաղթական կողմը շահած էր ծաղկեփունջի որ շնորհուեցաւ Հոգաբարձութեան ինքնան շնորհակալութեան։

Այս խնդոյքը վերջացաւ մի քանի մանկավարժական սիրուն երգերով և Վեհ. Սուլթանին նուիրեալ նուագներով որք քանիցս ծափահարուեցան և կրկնուեցան։ Այսպէս գարնան մէջ անմոռանալի գեղեցիկ օր մը անցնելու բաղդն ունեցանք։ Շնորհակալութիւններ պարտինք առ Նը. նամակալութիւնն և Հոգաբարձութիւնն որ մնագիր է մի քանի օրէն հրաւիրել նաև վարժարանին սանուհիները։ Շ.

Գատըգիւղ, 17 մայիս

ԿՐԿԻՆ ԱՅՑՔ ՄԵՐԻՆ

Ի ՎՈՍՓՈՐ ՎԵՐԻՆ

Մայիսի օրն էր շորրորդ, ուրբաթ մը ամպաշատ, ստուերներով յորդ, որոնց մէջէն երկինք կ'սպառնար գոռալ մեծադղորդ։ Այն օրն հրաւիրուած էինք ու գացած ներկայ գտնուիլ Պէշիքթաշի Բարեգործական ընկերութեան աղջկանց վարժարանի տարեկան հարցաքննութեանց։

Մովսիսին մերմ, Քիրիքօ փողոցին մէջ, տուն մը կը մտնենք բարձրաբերձ, վայելուչ ու կոկ, այր մարմարեայ բակն ու բարեձեւ սանդուխն ու ելքն այցելուին կ'ապդեն զարմանախառն հաճոյք մը և վախ մը միանգամայն թէ՝ մի՛ գուցէ սխալած, ու պատուաւոր անհատի մը տունն ըլլայ մտած։

Կը փարատի շուտ մեր ահը՝ երբ կը մտնենք սրահը։ վարժարանին քերթող հոգաբարձուն կը դիմաւորէ զմեզ, և հոն կը գտնենք բոստրատիպ վարդապետան մը։ փունջ փունջ սիրաթութենչ գլուխներ, վառ վառ ու պայծառ աչեր-չորս կարգ գրասեղաններու վրայ երեսուն հատ սիրատուն հայ աղջիկներ։ Հոն են նաեւ երկու տիկնայք, գիւղին քարոզիչ հայր սուրբն ու Աղեքսանդրի սրատիցն Գառնիկ ու Սահակ Խանճեան, հո՛ն է նաեւ Ադամեան, դժգոյն ու նիհար, այր աչերէն բոցեր ժայթքեն յար, առիւծի՛ մը նըման նետահար։

Հարցաքննութիւնն ազատ էր։ զի քերթողն ազատ ներշնչմանց ու խորհրդոց գաւակ գոլով, ինչպէս բնութիւնը չէր կաչկանդած իւր գրչին խանդն ու մտաց եռանդն, այնպէս ինքն ալ ազատութիւն տուած էր հրաւիրեալոց անաչառապէս քննել ու լիակատար ծանօթութիւն քաղել թափուած քրտանց ու ձեռք բերուած արդեանց որքանութեանն ու որակութեանը մասին։

Եւ ահա փոքրիկ ու գեղեցիկ մի աղջիկ կը կենայ տախտակին քով, համարձակ դէմքով։ Ֆրանսէրէնի հարցաքննութեան՝ անվախ և աներկեան կուտայ պատասխան։ և այնքան հաստատ նայուածքով աչերուդ մէջ կը նայի որ կը դեղեցիս թէ՝ մի՛ գուցէ գիտութիւնդ չափէ ու տգիտութիւնդ ի վեր հանէ։ Կ'զգաս թէ լաւ է սովրած։ թէ լաւ են սովրեցուցած, թէ նա պաշար է համբարած, սակաւ այլ լա՜ւ պաշար։

Ուրիշ մը կը յաջորդէ անոր։ խարտիշահեր ու խատուտիկ, աղջնակ մ'է սա խորտիկ, թուրանութեան խնդիրներ կ'առաջարկենք։ կը կրկնէ զայնս բերանացի, հատիկ հատիկ, կ'երկարէ իւր երկու մատիկ և իրարու մօտիկ մօտիկ թիւեր շարէ պզտիկ պզտիկ, և լուծելով հիշդ ու շուտիկ, մինչ հիացմամբ կ'ընենք մտիկ, կ'երթայ իւր տեղն ընել տիտի՛կ։ • • • Գոհունակութիւն և ժպիտ ամենուս դիմաց վրայ կը թրթռայ։ Ադամեան ալ կը հրմուի և սիրտն հաճութեամբ կը լեցուի, այլ կը տառապի՛ ալ։ վասն զի հիգին ակա՜ն կը ցաւի։

Եւ կ'անցնինք աշխարհագրական, գիտելեաց։ Մեր փափկաբոյլ կուսաներ, ի՜նչ ալ լաւ են ուսաներ։ յերկրէ յերկիր կը թռչըտին, ոզիոյն կուսան ծովուն, գետին։ անուամբ կոչեն լեռնակն յետին որ կծկի յայթ լերան մ'ետին, և հրրուանդան՝ ծոց, հրաբուղխ՝ ցոյց կուսան քեզ բարձրագլուխ։ ոչ կը յոգնին, ո՛չ կ'երկչին, կ'երթան մինչեւ Ճարան և Զին։ գիտեն ի մէջ ջուրց վերին կայ ծովն ու նեղուցն ալ Գէհրիկայ, ապա՝ արագ իրարու սնգիկ, վերագառնան յաշխարհն Հնդիկ, և մինչ դու ճիշ մը արձագանգես, «Ահաւասիկ, կ'ըսեն, Գանգէ՛ս։»

Դեռատի ուղեւորներ են կարծես, կամ զբօսաշրջիկ թռչուն աղջիկներ որ Եւրոպայ և Ասիոյ վրայ հարեւանցի ակնարկներ ձգելով կ'անցնին ու կը խնդան որ երկու մեծ աշխարհաց շրջանն այնքան ապրաց կը կատարեն։։։ մոացի՛ ուղեւորութեամբ։

Մայրենի լեզուի հարցաքննութեան կուգայ կարգն, այլ ի գերեւ կ'ելլեն քննողաց հնարքն։ զի աւանդեալ դասուց ամենէն խիստ բառքն։ գրաբառի ուղղագրութեան բարբառքն արագ ու կակուղ իբրու կարագ կը հոլովին ու կը լուծուին ու կը յաւելուն աշակերտաց և մանաւանդ ուսուցչաց փառքն։։։։ Հարցումներ կ'ուղղէ Գառնիկ որ գրաբարին հետ այնքան հաշտ է—որ զայն կը պաշտէ՛—, հարցումներ որոց պատասխանը մեզ դժուարաւ պիտի տայինք։։։— այլ անոնք դիւրաւ կուտան, իրենց աշխատութեան ու մշտաց վրայ ապաստան։ Հարցումներ կ'ուղղէ իւր չորս դին, այս կամ այն փոքր Օրիորդին, անել ու խրթին, բարձր կարգի հայերէնի ուսուցիչն Խանճեան, և իւր ընդունած յաջող պատասխաններէն մեզ մին կուգան կարծես մէկ մէկ կնճիռ սրբել իւր խղճմտաւոր դատաւորակի բազմավաստակ ճակտէն։

Վերջապէս, մէկու մէկս տարբէ ի վեր հիմնուած և ուիթ ամէն ի վեր նորոգ և ազդուագոյն ուղղութեամբ յառաջ տարուած Պէշիքթաշէրէ Բարեգործական ընկերութեան դիւղային համեստանակ վարժարանին մէջ տեսնելով ա՛յնքան կանոնաւոր ընթացք, խնամեալ դասաւանդութիւն և տեսակցեալ արդիւնք, կ'ուրախանանք ամէնքս ալ լիուլի, և մեր անկեղծ շնորհակալութիւնքն ու ջերմ խընդակցութիւնքն կը յայտնենք նախ հոգաբարձութեան, և ապա պաշտօնէից՝ որք ի գլուխ ունենալով արթնամիտ ու ժրաջան դաստիարակուհի մը, Ազն. Օր. Վ. Իզմիրլեան, Վոսփորի վերին ծովափանց ծաղկառատ բուրումնաշատ պարտէզներու ճիշդ քովիկ, այնքան եռանդամբ և խմաստուն հակոդութեամբ հայ կուսանաց, հայ շուքանաց դաշտ մը կը մշակեն ուսման ու կրօնի շողերով, կրթութեան ու բարոյականի ցօղերով։

Իսկ Ադամեան, որ այն պահուն մէկ կողմ թողած իւր հոգեկան յոյզքն ու տագնապները, շարաձի ակռայի ցաւով մը անդադար կը տառապի, ա՛լ չը դիմանար, կը յուզուի իւր բոլոր անձը, կը խզէ ցաւոյն սանձը, ուռքի կ'ելլէ ձայն կուտայ իւր շրթանցը, և այն շեչտերով ոյց գանգն ու կորովը կը շարժէ բազմաց նախանձը, կը խօսի իւր սրտանցը, կը յիշէ Կուռնէլիան և իւր որդիքն՝ իւր գանձը, կ'ըսէ թէ ուսումն և գիտութիւն են ամեն բարեաց գերազանցը և թէ անով կրնայ միայն դադարիլ ու մխիթարիլ մեր Մարդ ազեկեզ ոզին ու թախանձը։։։ Ու կը խոնարհի, կը մեկնի արի։ կը մեկնինք և մեք —դուրան ամպեր ու մէգ ժպտին ոչ ունէք, ստուերներով յորդ երկինքս ապառնան գոռալ մեծադղորդ։։։

• • •

Ադամեանի տունն ենք։ Ցեռնէկին մէջ՝ որ իւր հիւանդ աւուրց մեծարանն ու խնամեանդ նկարուց հանդիսարանն է, գալկատիպ ու վեհատիպ, ազաչաւոր ակնարկներով արտասուաթոր Օթելի թբուի հեծել։ «Ալ բեմն ելի, ո՛վ հայ Համլէդ, ո՞ւր, ելի՛։։։» Անդին, ձիւնափառ իւր մորուքով ու ցաւատանջ դէմքով, Ադամեանին նայի սիրով և մրմնջէ Արքայն Լիր, «Բա՛ւ հեծեցիր ձրմեան ոզիոյն, գարունն եկա՛ւ, դուրս ելի՛ր։։։» Իսկ քիչ մը վարն ալ, պահիկ մը մոռնալով կարծես իւր դժոխակէզ սրտին ոխն ու վրէժը, գուրգուրանօք կը խրատէ խաչիկի առիւծն Օթելլոյ «Ակ ժամն եկա՛ւ ամարանոց ի Հէյլիէլի երթալոյ։։։»

Խօսեցանք ընդ երկար, զի խօսքի նիւթ շատ կար։ Արուեստի վրայ խօսեցանք, արուեստագիտաց վրայ ալ ցա՜նգ։ Եւ նիւթականին զրկանքն ու պատրանքը և բարոյականին հրապուրանքն ու տանջանքը բացատրեց ինձ և պատմեց հոգւոյն ա՛լ տառապանքը որոնք «մէկ մէկ ամպեր են, ըսաւ, ահեղաստաս պայթելու պատրաստ, չանթելո՛ւ ալ պատրաստ, եթէ անտարբերութեան ծովուն մէջ չ'երեւի մի լաստ, հաստատուն և հաստ, որով անդ և աստ մերձենայ ափանց բարեբաստ։։։»

Եւ զգացի թէ «յաւիտենական աղջամուխին մէջ՝ յաւիտենական անմխիթարութիւն մ'է անթերի արուեստագէտը,» թէ արուեստը այնքան սուրբ է որքան նուրբ, թէ կրօն մ'է այն որ կը սրբացնէ զամենայն։

Եւ զգացի թէ վերամբարձիկ յոյսերու, սրտախոցիկ յոյզերու ոչինչ այնքան հոյս կուտայ սփոփանք եւ յագուրդ քան բընութիւն ծիծաղկոտ, ծաղկապարգեւ կը հոչոչոյ հուրջ զքեզ, ուստի և,— «Դուն ալ յայց ելի՛ր բնութեան, սաղարթագեղ ծառաստանաց որոնց հեղ ընձիւղք եւ ճիւղք ի լիւղք եւ լրթատիպ թօնուտ տերեւք կը յորիեն մանրանքկար մը սքիբալի՝ դիտող աչացդ, քերթող մտացդ յոյժ հաճելի, յայց ե՛լ, սիրելիս, յայց ե՛լ։ «Ցայնժամ թերեւս չը տառապիս, ո՛վ Ադամեան գեղանըսիկ։»—Ըսի։

—Եւ իրօք ալ ժա՛մ է որ դուրս ելլէ Ադամեան։ ժամ է որ վեցամեայ հիւանդագին խցարգելութեան մէջ՝ ինչ որ իւր դիւրագգաց սիրտն ու եթերայած երեւակայութիւնը կրեցին վէրք ու դառնութիւն, իւր հոգւոյն թեւերն ալ բիրտ ցընցումներ — ու մի քանին ալ փչրեցան — ժամ է որ այս ամենն նոր թեւ ու թռիչ առնուն, նոր ոյժ ու կորով գտնեն լուսաթորոյթ արեւուն կենսաձորոգ ցոլմանց ներքեւ, եւ երկար ամիսներ իւր էութեան խորութեանց մէջ որոտացող փոթորկաց յաղորդեն տրփենի ճառագայթմունք և գարնայնի բուրմունք ու սուլմունք, որպէս զի միշտ առ մեզ մնայ՝ նայ՝ սիրակէզ, իւր ձայնիւն անեղծ բանաստեղծն՝ անկեղծ, նկարիչն՝ հրապուրիչ և ողբերգուն յա՜ղթ ու կանգուն։

ժա՛մ է որ գուրս ելլէ, զի մի՛ գուցէ, զի մի՛ գուցէ, զի մի՛ գուցէ։։։։։։

ԳԱՅԱՆ Գ. ՆԵՄՃԷ

ՑՈՐԵԼԵԱՆ

ԴՐՈՇՄԱՍԻՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լոնտոնի մէջ տեղի ունեցաւ վերջերս դրոշմներու ցուցահանդէսի յիսնամեակը, թղթատարական դրոշմներու հնարման յոբելեանին առթիւ։ Մեր Հայերուս մէջ ալ շատ տարածուած է դրոշմներ հաւաքելու արհեստն և շատեր զայն իրենց ապրուստի միջոցն ըրած են։ Ատոր գաղտնեաց անտեղեակ մէկու մը կարի զարմանալի կ'երեւի թէ ինչպէս դրոշմի կտոր մը կրնայ մարդուս օրապահիկն հայթայթելու միջոց լինել։ Այո՛, Եւրոպայի, այսինքն քաղաքակիրթ աշխարհն ունի այն տեսակ հնարքներ, այնպիսի երեւոյթներ որք մեզի անծանօթ են և որք սակայն օգտակար կրնան ըլլալ բազմաց։ Դրոշմի վաճառականութիւնը, վանդի նա ալ ունի իր վաճառականական հրապարակը, Եւրոպիոյ զանազան քաղաքաց մէջ մեծ տեղ մը գրաւած է։ Գերմանիա այսօր ունի հարիւրաւոր, հազարաւոր դրոշմավաճառք։

Գերմանական հանդիսի մը մէջ իբր ազգ հրատարակեալ դրոշմավաճառաց ցանկը կարդացողին կը բաւէ տասը վրայ շատ լաւ դաղափար մ'ունենալու համար։ Արդ մեք եւս ունինք վաճառականներ, թէպէտեւ դեռ շատ նրուազ է գօցա թիւը, սակայն հաւաքողաց դասը շատ բազմապատիկ, ամեն դպրոցի մէջ կը տեսնես տղայք որք սկսած են ամենամեծ սիրով գուրգուրալ ամենասովորական դրոշմի վրայ և իրը թանկագին բան մը, զայն պահել խնամով։ Այս իրողութիւնն ամենուրեք կը տեսնուի։ Մեծ ուիսաութիւն և մեծ դրամագլուխ կը պահանջէ, ինչպէս ամեն ճիւղ, նոյնպէս դրոշմի հաւաքումն։ Նշանաւոր անձեր, բարձրաստիճան և թագաւորական սերունդէ եղողք իսկ հետամուտ են սմա, այնպիսի ցանկութիւն մ'է այս, ուստի շատ դժուարին է օձիքը ազատել։ բարեբաղդաբար ուրիշ ցանկութեանց նման յոռի արդիւնքներ չունենար։ Վնասն է միայն ժամանակին և դրամին։ եթէ այդ երկուքն խնայել չուզէ մարդ, կրնայ կանոնաւոր դրոշմատեր մը ունենալ։

Լոնտոնի հանդէսը ի վեր բերած է կարի գեղեցիկ և հաղուագիւտ դրոշմներու հաւաքածոյներ։ Թագուհոյն որդին, Էտինպըրկի դուքը, հրամանատար Բրիտանական ծովային նաւատորմիղին, ի ցոյց դրած է կարի ճոխ դրոշմներ զոր հաւաքած է Իւրուկուէյէն, Կիպրոսէն, Ճիպրալտարէն, Էլիկոլէնատէն, Իոնական կղզիներէն, Մալթայէն, Նորվեկիայէն, Ցանիմարքայէն, Իռլանտայէն և Շուէտէն։ Հոն կար նաեւ Բրիտանական Կուիանայի հաւաքած դրոշմները, ասոնց մէջ ուշագրաւ թիւն կը դրաւէր մանուշակագոյն օրինակ մը որ կը նմանէր մանուշակագոյն թղթի կտորի մը վրայ փակցուած հին նամակադրոշմի մը։ դա 100 ոսկի արժողութիւն ունէր։ Գ. Ցուկլաս Կարթի հավանական դրոշմները, հարիւրապետ Իվանսի Բրիտանական Հնդկաստանի զանազան դրոշմներ, Մբլբէտի նամակատուփերու իսկատիպ ձեւերը և հարիւրաւոր հետաքրքրական դրոշմներու սրինակները այդ յոբելեանի սրահին մէջ ի տես դրուած էին։ Դաղափար մը տալու համար դացա արժէքին ընդ որ, այդ ամբողջ դրոշմները հարիւր հազար անգղիական ոսկւոյ ապահովութեան դրուած է ընդդէմ հրդեհի և ողողութեան։

Այդ հանդիսին մէջ տեղի ունեցած է շահագրգիռ վիճաբանութիւն մը ֆէլրեկէ- և ֆէլրեկէ- բառից մէջ, ոմանք այս վերջին անուամբ կը կոչեն, այլք առաջին բառով իրենց այնաստութեանց նպատակն։ Սակայն յանձնաժողովի մեծագոյն մասը համամիտ են ֆիլաթէլիային որ կը նշանակէ դրոշմատուրքէ ազատութեան սէրը, մինչ ֆիլօթէլիա տեսակ մը դրոշմատուրքի սէր կը նշանակէ։ Այս վիճաբանութեան ներկայ էր նաեւ Վուտս փաշա։

Դրոշմաց ցուցահանդէսը գտած է մեծ յաջողութիւն և այդպիսի ազգեցիկ անձանց կողմանէ մեծ քաջալերութիւն։ Մեր մէջը յիշատակելու արժանի է Պ. Ց. որ կարողացած է իրը դրոշմավաճառ արժանի դիրք մը ունենալ։ ուստի մենք ևս լինելով դրոշմահաւաքներ կը փափաքինք և կը մտցնենք որ այդ ճիւղը կանոնաւոր և նախանձելի վիճակի մը հասցնելու կարող լինինք։

ՄԿՐՏԻՉ Կ. ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԻԼԱՆ

ԹԱԶԻՆԷԻ ԹԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Էրզագ անպարբնա ալընաճագ ինկիլիզ բիբինճիին միւնագասայա գօնուլան պարատէ մուրագդամ եէտի գալէմ էշնա ֆիյաթը մուրագդամէրի իլէ թաշիպլէրի էօֆտէսինտէ օլուզ մայիսը բուսինին եէրմի իւշինճի չարշէնպիհ կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասայէրինին իճբասը իլէ մէգբիւր կիւնտէ գարարը գաթիէրի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ եէրմի տէօրտիւնճի կիւնի եիւզտէ պէշ թէնգիլինէ բաղիպ պուլունանլարին մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումմէ միլէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

17 մայիս 1890 456
Նօ. 7 1—3

ԻԼԱՆ

ԹԱԶԻՆԷԻ ԹԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Էրզագ անպարբնա ալընաճագ ինկիլիզ բիբինճի իլէ հաթապ անպարբը իչուն միւպայեա օլունճագ քէօմիւրին գարարը գաթիսի մայիսը բուսինին եէրմի իքինճի սալը կիւնի վիրիլէճէկինտէն թաշիպ օլանլարը եէվմը մէգբիւրատ սատթ ալթըտան նիհայէթ տօղուզա գատար Խագինէի Խասսայ Շահանէտէ պուլունմուշլարը իլան օլունուր։

16 մայիս 306
251 2—3

ԻԼԱՆ

ԹԱԶԻՆԷԻ ԹԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Էրզագ անպարբնա ալընաճագ ինկիլիզ բիբինճիին միւնագասարնա պաչչանաճաղընտան թաշիպ օլանլարին փագար վէ չարչէնպիհ կիւնլէրի Խազինէի Խասսայ Շահանէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

13 մայիս 306
250 3—3

ԻԼԱՆ

ԹԱԶԻՆԷԻ ԹԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Էրզագ անպարը իչուն ալընաճագ ինկիլիզ բիբինճի իլէ հաթապ անպարը

ՕԲԱՆԹԷՈՆ ‖ AU PANTHEON

ԳԱԼՖՕԲՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ

Բերա, Մեծ-Փողոց, Կալաթա-Սէրայի մեծ դրան դէմ թիւ 206

Գալֆօբուլօ եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել հասարակութեան թէ Բարիզէն ստացած են իրենց եղանակին նորելուկներու մէրքն, որ է կանանց զգեստներու համար մետաքսեայ և բրդեայ շատ գեղեցիկ կտաւներ, մետաքսեայ ֆոնտէ և Հոբլոնտ՝ ֆոնֆիլոններու համար, մենոցներու համար նոր գծագրութեամբ ֆոնտիլ կերպասներ և հագար ուրիշ նոր և ճաշակաւոր վայելուչ առարկայներ։

Գալֆոբուլօ եղբարց վաճառատունն, որ ի՛վաղուց անտի ծանօթ է, կը վայելէ վստահութիւնն Հասարակութեան, որ կրցած է գնահատել անոնց ապրանաց ընտիր տեսակն և միշտ անսոգիւտ յատկութիւնը։ Գալֆոբուլօ եղբարք փափաքելով յայտնեցէք իրական ծանօթութիւն մը միացնել վերոյիշեալ առաւելութեանց վրայ, իրենց ամէն ապրանաց համար հաստատած են բոլորովին նպաստաւոր և շատ զեղչեալ դներ։ 409 20—20

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՈՆՍՈԼԻՏԻ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8|20 ի Կայսերական Իրատէով թողեալ հասոյթք

Թ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ–ԱՊՐԻԼ 1890

ՀԱՍՈՅԹՔ	Զուտ հասոյթ գաւառ. վարչ. Ղրուշ		Ընդհ. ծախք. նաեւ թեան կողմէ վճարեալ ծախք Ղրուշ		ԶՈՒՏ ՀԱՍՈՅԹՔ Գաւառական եւ կեդրոնական վարչութեան Ղրուշ		Օսմ. ոսկի		Նախորդ ամիսներէն Օսմ. ոսկի		Գումար մինչեւ 1890 Ապրիլ 30 Օսմ. ոսկի	
Ոչխարաց (յետնեալ տրոց գանձուած)												
Ագ												
Դրոշմ	6,147,487	24	226,471	82	5,921,015	42	57,645	13	76,636	35	134,281	48
Ոգելից ըմպելիք												
Զինարան												
Աղաց												
Ծխախոտ Յեմիշեն (*)	...	...	...	...	...	...	187,500	...	...	...	187,500	...
Շարի Գալիպոլիոյ փոխառութեան ծխախոտ տասանորդէն առնուելիք 100,000 Օսմ. լիրայով մինչև ցարչու

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՒԱՂՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

"ՓԻՆԻՔՍ"

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳ. ՈՍԿԻ 1,000,000 — Հիմնեալ ի Լնդնոն յամին 1782

• ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առ ի 1782 քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերերք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ենթասուց համար։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունիւք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտալջը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

6

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889	» 5,604,722
Տարեկան հասոյթ » »	» 12,773,779

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 — Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպական 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ հասարակ Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիատիս խան. 11

ԾԱՆՕԹ—Ցեառք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ դրամատեարք, լիակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամէն ցնաս, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վերադարձեալ Ընդհ. Գործակալութենէն։

ՎԵՑ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ

ԿԸ ՄՆԱՑ ՏԱԿԱՒԻՆ

ԵՕԹԸ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ ՇԱՀԵԼԻՔ

ՊԻՎԻԼԱԹՈՒԱ ԼԱ ՄԱԶԱՅԻ

Պարգեւաւոր պարտատոմսերով

Երաշխաւորեալ իտալական պետութեան արժէքդիմով որք Աւանդից և Փոխառութեանց Արքայական Մետուկին յանձնուած են թիւ 2,504 և 14,614 ստացագրերու համաձայն

Այս ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՆՈՒՐ ՊԱՐՏԱՏՈՄՈՒԹ Պիվիլաթուա լա Մաղզայի վերակազմեալ փոխառութիւն, հաստատուած են Իտալիոյ Ամենէրթ Թագաւորին 1888 յուլիս 1 թուականի հրովարտակով։

Փոխառութիւնը կը բաղկանայ 32,481,910 ֆռանք դրամագլուխէ, բաժանեալ 2,452,000 պարտատոմսեր։ Ջնջելի է 115 վիճակահանութիւններ՝ 1889 մարտ 30էն մինչև 1938 դեկտեմբեր 31։ Այս 115 վիճակահանութեանց մէջ պիտի շահին

25,301 դրամներու դրամագլուխ՝ 8,209,000 ֆր. արժէքով

Ամէնից հանելով գոյացուած մեծ վիճակահանութիւնները, կը մնայ ասկուին շահելիք 7 միլիոնի պարգեւ։

Իտալական կառավարութիւնը 1888 յուլիս 7 թուականի նախարարական զեկուցագրով հաստատած է պետական արժէքթղթաց աւանդը, իբր լիակատար ապահովելու համար փոխառութեան գործառնութիւնը։ Եւ այս, Աւանդից և Փոխառութեանց Արքայական Մետուկը ամէն վճարումներն Իտալիոյ Թագաւորութեան Ազգային Պանքային կը յանձնէ այդ արժէքթղթոյ ասկոը, պարգեւներուն վճարումն և արժէքներուն գլխավճարը ապահովելու համար։

Վերջին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցան 1889 դեկտեմբեր 31ին, 500,000 ֆրանքի գլխաւոր պարգեւով մը, և 1890 մարտ 31ին՝ 250,000 ֆրանքի գլխաւոր պարգեւով մը։

ՏԱՐԻՆ ԶՈՐՍ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԵՐ

1890ին — 1891ին — 1892ին

Մարտ 19|31ին — Յունիս 18|30ին — Սեպտեմբեր 18|30ին — Դեկտեմբեր 19|31ին

ՊԻՎԻԼԱԹՈՒԱ ԼԱ ՄԱԶԱՅԻ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐՈՒՆ ԳԻՆՆ Է

1 պարտատոմս 15 Ֆրանք.—10 պարտատոմս 145 Ֆրանք.—100 պարտատոմս 1,400 Ֆրանք

ՊԻՎԻԼԱԹՈՒԱ ԼԱ ՄԱԶԱՅԻ պարտատոմսերք ի սուս վճարելի են, հետեւաբար ամէն ժամանակ փոխանցելի են և դիւրաւ կը վճարուին։

ՊԻՎԻԼԱԹՈՒԱ ԼԱ ՄԱԶԱՅԻ պարտատոմսերք կը կրեն Իտալիոյ Ամենէրթոյ Թագաւորին ստորագրած հրովարտակին պատճէնը, արքայական պատուիրակին ստորագրութիւնը, Իտալական կառավարութեան հսկողութեան գրոշմն և վիճակահանութեանց յատուկ համարը։

Վիճակահանութիւնք տեղի կ'ունենան ի Հռոմ, Եւրոպայի նախարարութեան մէջ, Իտալիոյ Ազգային Պանքային ներքեւ որ փոխառութեան վարիչ անուանուած է մինչեւ ջվերջ, ի ներկայութեան Արքայական պատուիրակին, որ պարտական ուղի հսկել փոխառութեան և վիճակահանութեանց գործառնութեանց, յատուկ արժէքաց։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՐԳԵՒՔ

500,000 ֆրանք	250,000 ֆրանք	30,000 ֆրանք
400,000 »	200,000 »	20,000 »
300,000 »	50,000 »	6,000 »

և Նուազ կարեւոր ուրիշ շատ պարգեւք, ընդ. ամէնը 25,301 պարգեւք։

Պարգեւով կամ պարզ գլխավճարով շահած պարտատոմսից վճարումը կը լինի Իտալիոյ Ազգային Պանքային, իրաքանչիւր վիճակահանութենէն ամիս մը յետոյ։

Ըստ որում արժէքդրոց ամբողջութիւնը 32,000,000 Ֆրանկի դրամագլուխ մը կը ներկայացնէ, եւ պարգեւներուն գումարն ալ 8 միլիոնը կ'անցնի, հետեւաբար շահելու հաւանականութիւնը կ'ի դէմ 1 է։

Արժէքուղիք ինչպէս և վիճակահանութեանց ցուցակք կը գտնուին ԻՍՏԷՐՆ ԷՃԷՆՍԻ, Քարաքէոյ, Տէյիրմէն խան, 14, Կ. Պոլիս։ 37 9—16

ՄԱԴԱՌՆ

ԿԻՍԱՀԻՊԼԸՐ

ՀԱՆԴԻՊՑԻՆ ՐՆԱԿԱ ՋՈՒՐ

Կալաքարային թթուաւտ աղբիւր ամենամաքուր

ՕՆԼԱՆԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՒ ՁԱՎԱՐԱՐ ԷՍԿԵԼԻ

Հալբու, խռչոփոյի բորբոքման, ստամոքսի և ոտից համար յանձնարարեալ։

Հայերիս Մադոնի, Դարլսպատ և Վիեննա 47

ՄՈՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլ և Մէնչեսթէր դէպ Բոմբայ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանդարա	4200	Գիթիրա	3000
Ֆերա	4000	Օտտոմա	3000
Օսմանլի	4000	Նէրթիա	3000
Սէոսոդրա	3250	Բէրա	3000
Թիթա	3250	Լոդիա	800
Մաճեստր	3250	Սրինա	800
Մարթիթա	3250	Սեոիլ	700

Մաչիսիոն չոգենաւը, նաւապետ Ֆորք